

QUAN HỆ DU LỊCH VÀ VĂN HÓA: CÁC KỊCH BẢN Ở VIỆT NAM

ĐÀO THỊ MINH HƯƠNG*

Từ khóa: du lịch, văn hóa, quan hệ du lịch và văn hóa, kịch bản quan hệ du lịch và văn hóa.

Được gọi là “ngành công nghiệp không khói”, du lịch là hoạt động dịch vụ có vị trí quan trọng, là một trong những tâm điểm sản xuất giá trị gia tăng trong nền kinh tế toàn cầu. Bùng nổ du lịch trên phạm vi thế giới cũng là một phần của quá trình có quy mô lớn hơn: Toàn cầu hóa. Đã diễn ra tranh luận kéo dài giữa các nhà hoạt động du lịch, các nhà kinh tế, các nhà nghiên cứu xã hội và văn hóa về việc phát triển du lịch, một mặt mang lại lợi ích kinh tế rõ ràng, mặt khác, có làm xói mòn, phá hủy bản sắc văn hóa bản địa hay là tôn tạo và củng cố chúng. Với ưu thế có nền văn hóa truyền thống đậm đà bản sắc dân tộc, có nhiều di sản văn hóa, di tích lịch sử và di sản thiên nhiên, với sự quan tâm của Đảng và Nhà nước, du lịch Việt Nam trong những năm qua đã không chỉ là ngành kinh tế mũi nhọn trong bối cảnh hội nhập kinh tế quốc tế mà còn là kênh quan trọng phát huy sức mạnh mềm văn hóa, góp phần thúc đẩy quá trình hội nhập của Việt Nam với khu vực và quốc tế. Quan hệ kinh tế và văn hóa trong hoạt động du lịch của Việt Nam hiện đang diễn ra ở cả ba kịch bản: kịch bản thứ nhất, hoạt động du lịch dẫn đến cạn kiệt tài nguyên văn hóa; kịch bản thứ hai, hoạt động du lịch chưa đến mức làm cạn kiệt hay hủy hoại môi trường văn hóa nhưng gây tác động bào mòn bản sắc tộc người, cộng đồng; đang hướng tới kịch bản thứ ba: quan hệ thúc đẩy lẫn nhau giữa hoạt động du lịch và bảo tồn, phát triển văn hóa bản địa.

* TS., Viện Nghiên cứu Con người, Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam.